

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філософії та суспільних наук
Навчальний рік 2025/2026

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«Медична субкультура»

(назва освітнього компоненту)

Вибірковий освітній компонент

Форма здобуття освіти очна

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 227 «Терапія та реабілітація»

Спеціалізація 227.01 «Фізична терапія»

Освітньо-професійна програма «Фізична терапія, ерготерапія»

Першого бакалаврського рівня вищої освіти

Курс II

Силабус освітнього компоненту
розглянуто на засіданні кафедри
філософії

Протокол від
“27” серпня 2024 року №1

Завідувачка кафедри

_____
(підпис) К.І. Карпенко
(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем загальної та
природничо-наукової підготовки

Протокол від
“30” серпня 2024 року №1

Голова

_____
(підпис) М.С. Мирошніченко
(прізвище та ініціали)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Чернуха Олександр Васильович, доцент, кандидат історичних наук

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

- Демочко Ганна Леонідівна, доцент, кандидат історичних наук,
hl.demochko@knmu.edu.ua
- Троценко Олексій Володимирович, старший викладач,
ov.trotsenko@knmu.edu.ua

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше)

Історія України, культурологія, медична субкультура.

Контактний телефон (057)707-73-37

Консультації відповідно до графіка, розміщеного на інформаційному стенді кафедри.

Локація:

Пр. Науки, 4, м. Харків, Харківський національний медичний університет, Головний корпус, 3 поверх, кафедра філософії та суспільних наук

ВСТУП

Силабус освітнього компоненту «Медична субкультура» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Фізична терапія, ерготерапія» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), фахівців першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності – 227 «Терапія та реабілітація», спеціалізація – 227.1 «Фізична терапія» (денна форма навчання) чотирьох років навчання.

Опис освітнього компоненту (анотація). «Медична субкультура» є освітнім компонентом, який вивчає специфіку медичної діяльності і особливості медичного пізнання, стиль мислення медика, його особисту культуру, атрибутику, звичаї і традиції. Саме поняття «здоров'я» сьогодні сприймається як поняття не лише біомедичне, але й соціокультурне. У медичних дослідженнях ученого та діяльності лікаря-практика все більшу роль відіграють ціннісні орієнтації. Професійна група медичних працівників становить значну самотутню спільноту, відносно закриту, що відрізняється від інших професійних груп низкою особливостей, має власну етику, норми поведінки та моралі, уявлення про професіоналізм та особу професіонала, світоглядні уявлення, які знайшли відображення в певних ритуалах, фольклорі та ін. Курс орієнтований на допомогу здобувачам вищої освіти у полегшенні процесу соціалізації в сучасному професійному медичному середовищі України та світу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни потребує поглиблених знань про особливості професійної і корпоративної етики, норми поведінки та моралі, світоглядні уявлення та ціннісні орієнтації, які існують у сучасному медичному просторі.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення навчальної дисципліни пов'язане зі знаннями навчальних дисциплін, які викладаються на попередніх курсах: «Філософія», «Історія України», «Клінічна психологія», «Етнографія», «Медичний Харків а персоналіях».

Пререквізити. Вивчення компоненту передбачає попереднє засвоєння «Історія України» тощо.

Постреквізити. «Медична субкультура» предметно інтегрується з освітнім компонентом, який забезпечує подальшу гуманітарну підготовку фахівців з фізичної терапії, ерготерапії: «Клінічна психологія» тощо.

Посилання на сторінку освітнього компонента в MOODLE:

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5887>

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Головною метою вивчення інтегрованого курсу «Медична субкультура» – це сформуванню у студентів старших курсів знання, необхідні для успішної соціалізації в спільноті професійних медиків.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є сформуванню

комунікативні навички, розвивати лідерські здібності, навчатися брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, розв'язувати педагогічні ситуації та конфлікти, вміти працювати в команді, управляти своїм часом, логічно і системно мислити, мати креативні підходи до вирішення завдання.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітній компонент (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.1.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачам вищої освіти компетентностей:

інтегральна:

здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук;

загальні:

- ЗК2 - Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- ЗК3 – Навички міжособистісної взаємодії;
- ЗК4 - Здатність працювати в команді;
- ЗК5 - Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
- ЗК6 - Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- ЗК8 - Здатність планувати та управляти часом;
- ЗК9 - Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- ЗК10 - Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК11 - Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- ЗК13 - Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- ЗК14 - Здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- ЗК15 - Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні (фахові, предметні):

СК4 - Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії.

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами наступних **програмних результатів навчання:**

ПРН 02. Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у тому числі іноземною мовою (мовами).

ПРН 03. Використовувати сучасну комп'ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

ПРН 13. Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

ПРН 15. Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.

Відповідно до рішення НАЗЯВО від 21 червня 2022 р. про історико-культурну складову освітнього процесу, вивчення історико-культурних процесів має забезпечує такі програмні результати навчання, щоб здобувач вищої освіти був готовий самостійно визначати закономірності і аналізувати суспільні процеси, що відбувалися у минулому та відбуваються нині, розуміти їх зв'язки та проводити історичні паралелі.

1.1.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних **соціальних навичок (Soft skills):** комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проєктів, ажурна пилка), конфлікт- менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи), тайм- менеджмент (реалізується через: метод проєктів, робота в групах, тренінги), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проєктів, метод самопрезентації).

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компоненту	
		денна форма навчання	-
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: <u>227 «Терапія та</u>	Рік підготовки:	
		4-й	-

Годин для денної форми навчання: аудиторних – 44 самостійної роботи здобувача вищої освіти – 46	<u>реабілітація», спеціалізація: 227.1 «Фізична терапія»</u> (шифр і назва)	Семестр	
		7-й чи 8-й	-
		Лекції	
		12 год.	-
		Практичні, семінарські	
		32 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
46 год.	-		
Індивідуальні завдання:			
-			
Вид контролю: поточний, залік			

2.1 Опис дисципліни

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Сутність та особливості медичної субкультури в контексті професійної субкультури.	4	Вступна, оглядова, проблемна, бінарна
2	Структура і функції медичної субкультури.	2	Оглядова, проблемна, бінарна
3	Медичний фольклор. Медична субкультура в контексті проблематики «антропології міста».	4	Оглядова, проблемна, бінарна
4	Медична субкультура в умовах соціальних трансформацій в Україні.	2	Оглядова, проблемна, бінарна, завершальна
Всього лекційних годин		12	

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Сутність та особливості медичної субкультури в контексті професійної субкультури.	8	проблемне навчання, ділові ігри, «мозковий штурм», робота в	Усне опитування, тестове опитування в системі MOODLE
2	Структура і функції	8	групах,	

	медичної субкультури.		розвивальне навчання, різномірне навчання, евристичні бесіди, дискусії та дебати, презентаційний метод, метод проектного навчання, організація екскурсій до музеїв та на виставки	
3	Медичний фольклор. Медична субкультура в контексті проблематики «антропології міста».	8		
4	Медична субкультура в умовах соціальних трансформацій в Україні.	8		
Всього годин самостійної роботи здобувача вищої освіти		32		

2.2.4. Лабораторні заняття не передбачені

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Сутність та особливості медичної субкультури в контексті професійної субкультури.	13	проблемне навчання, робота в групах,	Усне опитування, тестове опитування в системі MOODLE,
2	Структура і функції медичної субкультури.	10	розвивальне навчання,	участь у наукових конференціях
3	Медичний фольклор. Медична субкультура в контексті проблематики «антропології міста».	13	різномірне навчання, презентаційний метод, метод проектного навчання	
4	Медична субкультура в умовах соціальних трансформацій в Україні.	10		
Всього годин самостійної роботи здобувача вищої освіти		46		

Методи навчання. На лекціях і семінарських заняттях рекомендується використовувати такі педагогічні методи: проблемного навчання, ділові ігри, «мозковий штурм», робота в групах, розвивальне навчання, різномірне навчання (з урахуванням можливостей сильних і слабких здобувачів вищої освіти), евристичні бесіди, дискусії та дебати, презентаційний метод (підготовка здобувачем вищої освіти доповіді-презентації), метод проектного навчання (підготовка здобувачем вищої освіти самостійного дослідження), організація

екскурсій до музеїв та на виставки.

Методи контролю (наводяться лише ті, які використовуються під час викладання дисципліни):

Поточний контроль. У ході поточного контролю використовуються методи індивідуального та фронтального опитування, письмове тестування, написання творчих робіт (есеї, рецензія, огляд, власне висловлювання), метод мікрофону, розв'язання проблемних завдань, робота з джерелами і науковою літературою, перегляд фільмів з подальшим обговоренням, робота в групах, перевірочні контрольні роботи.

Підсумковий контроль здійснюється на останньому занятті у формі підсумкового заняття, що включає контроль усіх видів підготовки, передбачених програмою навчальної дисципліни. За результатами навчальної діяльності виставляється залік за двобальною шкалою «зараховано» – «не зараховано». Також виставляється оцінка за традиційною шкалою.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі [«Інструкція з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ»](#) (табл. 2).

Таблиця 2

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		

4.35-4,36	174	3.57-3,59	143
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141
4.27-4,29	171	3.5-3,51	140
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139

Максимальна сума балів за курс складає 200 балів, мінімально прийнятна для отримання заліку – 120 балів.

3.2. Питання до заліку:

1. Розкрийте сутність медичної субкультури як підсистеми професійної субкультури.
2. Покажіть співвіднесення «ідеального» та «реального» в професійній культурі лікарів.
3. Визначте характерні особливості термінальних і інструментальних цінностей.
4. Охарактеризуйте специфіку медичної діяльності, її характер, об'єкт і предмет, цілі та завдання.
5. Розкрийте фактори, які здійснюють вплив професії на особистість лікаря.
6. Покажіть позитивні і негативні риси колегіальності і корпоративного характеру медичної сфери.
7. Охарактеризуйте символічну атрибутику медичної сфери.
8. Порівняйте стереотипи мислення і поведінки лікарів та представників інших професій.
9. Визначте характерні риси організаційної культури лікарів та їх професійних відносин.
10. Розкрийте індивідуальний та груповий рівні медичної субкультури.
11. Охарактеризуйте культуру клінічного мислення як особливу логіку лікарського, етичного та біоетичного мислення.
12. Проаналізуйте професіоналізм лікаря як рівень досконалості його професійної діяльності, зокрема, якісних характеристик і результативності.
13. Розкрийте зміст головних функцій медичної субкультури.
14. Охарактеризуйте систему специфічних цінностей і смислів лікарської діяльності як атрибут медичної субкультури.
15. Визначте можливі шляхи формування і підтримання позитивного образу лікаря.
16. Наведіть характерні особливості професійного лікарського ідеалу.
17. Охарактеризуйте символічний світ лікарні в контексті досліджень міського культурного простору.
18. Визначте особливості професійної ініціації лікарів.
19. Проведіть аналіз жанрів медичного фольклору.
20. Наведіть приклади професійних повір'їв та прикмет в медичному середовищі.
21. Поясніть особливості лікарського гумору.
22. Проаналізуйте особливості релігійних вірувань і містицизму у лікарській діяльності.
23. Охарактеризуйте систему стосунків «лікар-пацієнт».
24. Покажіть характер відносин між представниками офіційної медицини і народної медицини.

25. Визначте головні напрямки еволюції медичної субкультури.
26. Охарактеризуйте фактори впливу на розвиток медичної субкультури в контексті трансформації сучасного суспільства.
27. Поясніть зміст і пошуки шляхів вирішення «відкритих» проблем в сучасній медицині.
28. Проаналізуйте становище українських лікарів в умовах переходу від патерналістської моделі медицини до автономної.
29. Охарактеризуйте проблему вибору моделі поведінки лікаря в умовах розвитку нових медичних технологій.
30. Проаналізуйте проблему співвідношення понять «медична послуга» і «медична допомога» в сучасній медицині.

3.3. Контрольні питання до практичних занять

Тема 1.

1. Сутність медичної субкультури як підсистеми професійної субкультури.
2. Зміст понять «цінність», «ідеал», «норма», співвіднесення «ідеального» та «реального» в культурі.
3. Специфіка медичної діяльності, її характер, об'єкт і предмет, цілі та завдання.
4. Колегіальність і корпоративний характер медичної сфери.
5. Символічна атрибутика, стереотипи мислення і поведінки медичних працівників.

Тема 2.

1. Індивідуальний та груповий рівні медичної субкультури.
2. Професіоналізм лікаря як рівень досконалості його професійної діяльності.
3. Поліфункціональний характер медичної субкультури та зміст головних функцій.
4. Система специфічних цінностей і смислів лікарської діяльності як атрибут медичної субкультури.
5. Побудова і підтримка позитивного образу лікаря. Професійний лікарський ідеал.

Тема 3.

1. Світ лікарні в контексті досліджень міського культурного простору.
2. Особливості професійної ініціації лікарів.
3. Аналіз жанрів медичного фольклору.
4. Релігійні вірування і містицизм у лікарській діяльності.
5. Система стосунків «лікар-пацієнт».
6. Стосунки представників офіційної медицини і народної медицини.

Тема 4.

1. Еволюція медичної субкультури.
2. Фактори впливу на динаміку медичної субкультури в контексті

трансформації сучасного суспільства.

3. Зміст і пошуки шляхів вирішення «відкритих» проблем в сучасній медицині.
4. Проблема вибору моделі поведінки лікаря в умовах розвитку нових медичних технологій.
5. Проблема співвідношення понять «медична послуга» і «медична допомога» в сучасній медицині.

1.2. Індивідуальні завдання формуються відповідно до контенту наукових конференцій, який щорічно затверджується планом роботи кафедри суспільних наук. Специфіка індивідуальних завдань для здобувачів вищої освіти погоджується з викладачем. Відповідно до [«Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ»](#) здобувач вищої освіти може підвищити оцінку шляхом виконання індивідуальних завдань (участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями тощо), що в разі успіху додає до 10 балів як заохочення.

1.3. Правила оскарження оцінки

Якщо здобувач вищої освіти не задоволений результатами оцінювання його навчальної діяльності і виявив бажання оскаржити оцінку з предмету, він має право звернутися до керівництва кафедри та/або декана відповідного факультету з проханням провести повторне оцінювання його знань. Якщо вимоги здобувача вищої освіти мають під собою підстави, кафедрою/деканатом створюється спеціальна комісія для проведення повторного оцінювання.

2. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Вимоги освітнього компоненту

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю і вчасно, якщо у здобувачів вищої освіти виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач надасть на першому практичному занятті.

Під час навчального процесу важливо дотримуватися таких правил:

- повага до колег;
- толерантність до інших та їхнього досвіду;
- сприйнятливність і неупередженість;
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента;
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів;

- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів вищої освіти очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Відвідування занять та поведінка

Очікується, що здобувачі вищої освіти відвідуватимуть всі лекційні та семінарські заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри).

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття.

заборонено:

- їсти (за винятком осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність інших людей;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, стелі, засмічувати приміщення і території);
- галасувати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і коридорах під час занять.

Використання електронних пристроїв

Використання електронних пристроїв у навчальному процесі допускається без обмежень за винятком тих випадків, які можуть перешкодити процедурі об'єктивного оцінювання знань студентів.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами

Проведення навчального процесу здійснюється з урахуванням вимог сучасного українського законодавства відносно осіб з особливими освітніми потребами та регулюється нормативними документами університету.

Рекомендації щодо успішного складання компоненту

У процесі підготовки до практичних занять здобувачам вищої освіти необхідно опрацювати матеріали допоміжної літератури. Вітається активна участь під час обговорення в аудиторії, здобувачі вищої освіти мають бути

готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати.

Заохочення та стягнення

Здобувач вищої освіти може підвищити оцінку за модуль шляхом виконання індивідуальних завдань (участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями тощо), що в разі успіху додає до 10 балів як заохочення.

Техніка безпеки

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Кожен здобувач вищої освіти повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Порядок інформування про зміни у силабусі

Про можливі зміни в силабусі буде повідомлено на сторінці кафедри офіційного сайту ХНМУ і в кафедральній директорії системи MOODLE, а також через відповідний деканат.

3. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Одним з елементів академічної культури, що їх прищеплює університет, є розуміння здобувачем вищої освіти недопустимості будь-яких запозичень без належних посилань. Враховуючи це, головним завданням викладачів є формування у здобувачів вищої освіти навичок самостійної роботи, інтересу до навчання та суспільно значущих цінностей. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницький пошук.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Боришевський М. Й. Особистість у вимірах самосвідомості [Текст] : монографія / М. Й. Боришевський. – Суми : Еллада, 2012. – 608 с.
2. Буйських Ю. Життя в клініці: субкультура лікарів в просторі сучасного міста // Матеріали до української етнології : щорічник. Збірник наукових праць. Вип. 10 (13). / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАНУ, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. К., 2011. С. 73-80.
3. Косяк В. А. Людина та її тілесність у різних формах культури [Текст] : навчальний посібник / В. А. Косяк. – Суми: Університетська книга, 2010. – 318 с.
4. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в освітньому просторі [Текст] / В. Г. Кремень. – 2-е вид. – К. : Тов. «Знання України», 2010. – 520 с.
5. Наливайко О. Б. Професійна культура майбутніх сімейних лікарів та шляхи її формування / О. Б. Наливайко // Проблеми та перспективи формування

національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. / ред. О. Г. Романовський. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – Вип. 45 (49) : матер. 2-ї міжнар. наук.-практ. конф. : "Ідеї академіка Івана Зязюна у працях його учнів і соратників", 25-26 травня 2016 р. – Ч. 2. – С. 49-57.

6. Агаркова А.О. Стан розробки проблеми формування професійної культури майбутнього лікаря /А.О. Агаркова, Н.М. Чернуха // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця : ВДПУ, 2011. – Вип. – 38. С. 132–139. – (Серія:педагогіка і психологія).
7. Агаркова А.О. Структура та функції професійно-етичної культури лікаря /А.О.Агаркова // Наукові праці МАУП. – №1 (20). – 2011. – С. 140–142.
8. Агаркова А.О. Функції професійно-етичної культури /А.О. Агаркова // Український медичний альманах. – Том 13. – № 3. – 2010 (додаток). – Луганськ, 2010. – С. 10.

Допоміжна

1. Важинський С. Е. Світосприйняття як регулятор свідомості та поведінки людини [Текст] / С. Е. Важинський // Бочаровські читання : матеріали наук.-практ. конф. [з міжнар. участю], присвяч. пам'яті проф. С. П. Бочарової (м. Харків, 18 берез. 2016 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2016. – 336 с.
2. Губко О. Психологія українського народу: наук. дослідж.: в 2-х кн. Кн. 1: Психологічний склад праукраїнської народності [Текст] / О. Губко. – К.: ФОП Стебеляк, 2015. – 504 с.; іл.
3. Кузікова С. Б. Мотиваційно-ціннісний простір у становленні професійної та особистісної ідентичності студентів ВНЗ [Текст] / С. Б. Кузікова // Психологія і особистість. Науковий журнал. – № 2 (8). Частина 2. – Київ – Полтава, ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2015. – С. 194–207.
4. Попович І. С. Роль соціально-психологічних очікувань у професійному становленні та розвитку особистості [Текст] / І. С. Попович // Збірка наук. праць : філософія, соціологія, психологія. – Івано-Франківськ : Вид-во ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2015. – Вип. 20, ч. 2. – С. 213-220.
5. Сабатовська І.С. Професійна культура особистості: структура та критерії вимірювання [Електронний ресурс] / І.С. Сабатовська. Режим доступу: http://www.confcontact.com/20110531/so_sabat.htm
6. Foucault Michel. The Birth of the Clinic. An Archaeology of Medical Perception. URL: https://monoskop.org/images/9/92/Foucault_Michel_The_Birth_of_the_Clinic_1976.pdf

7. Frankl Viktor Emil. Man's search for meaning: an introduction to logotherapy.
URL:

https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/3403095/mod_resource/content/1/56ViktorFrankl_Mans%20Search.pdf.

7 Інформаційні ресурси

1. Міністерство охорони здоров'я України <http://www.moz.gov.ua>
2. Європейське регіональне бюро ВООЗ <http://www.euro.who.int/ru>
3. Кафедра суспільних наук ХНМУ (з методичними матеріалами)
http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=141%3A2011-05-14-19-10-49&catid=7%3A2011-05-05-09-09-08&Itemid=27&lang=uk
4. Волонтерська платформа UNICEF <https://platforma.volunteer.country>
5. Волонтерське об'єднання «СпівДія»
<https://www.facebook.com/sonlik17/photos/a.358905554553028/1379282825848624/?type=3>
6. https://radiotrek.rv.ua/news/top10_likamyanyh_prykmet_ta_zabobon_216635.html

8 Корисні посилання

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_sex.pdf

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті
https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/poriad_poglyvyv_dyisc.pdf

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_komis_ad.pdf

Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/10/nakaz7-11-22_neform_osv22.pdf